

Letno poročilo 2023

Vsebinska opredelitev aktivnosti

Zavod TransAkcija je kvir, trans-specifična in transfeministična nevladna organizacija, ki vključujoče, transparentno in intersekcionalno dela v področjih **zagovorništva** za sistemske in strukturne spremembe v področju človekovih pravic trans* oseb v Sloveniji, **socialnega varstva in blaginje** trans* in LGTB+ oseb, **informiranja in osveščanja** o trans potrebah, skupnosti(h) in kulturi ter dela s trans* posamezniki_cami in kolektivi za **gradnjo skupnosti** in **ustvarjanje skupnostnih virov** znanja, podpore in opolnomočenja.

Osnovno poslanstvo zavoda je prepriščevati in izzivati obstoječa normativna in konvencionalna stanja in prepriščanja z mehanizmi vključevanja, reprezentacije, transparentnosti, intersekcionalnosti, drznosti in spoštovanja ter zagotavljati alternativne možnosti (so)obstoja v skupnosti(h) in kulture diskurza onkraj cisheteronormativnih, patriarhalnih in kapitalističnih struktur statusa quo.

Osnovni cilji zavoda vključujejo ustvarjati varne(jše) in vključujoče prostore za trans* in kvir osebe; spodbujati socialno pravičnost; ozaveščati in se zavzemati za strukturne spremembe in dobrobit trans* in kvir oseb; ter nuditi podporo in vire za dobrobit in razvoj trans in kvir skupnosti.

Ciljne_i in primarne_i uporabnice_ki programov zavoda so transspolne¹ in cispolno nenormativne² osebe, pogosto skupaj z njihovimi bližnjimi. Sekundarna ciljna skupina programov zavoda so sorodne javnosti³. Programi zagovorništva v zavodu kot ciljne skupine naslavljajo strokovne javnosti⁴, medije in odločevalke_ce.

¹ Transspolne osebe so vse osebe, katerih spol se ne ujema s spolom, ki jim je bil pripisan ob rojstvu, ne glede na njihovo spolno identiteto ali spolni izraz ter vključujoč osebe, ki svoje spolne identitete še niso artikulirale oz. definirale ali pa tega niti ne želijo.

² So osebe, ki doživljajo neujemanje med spolom, pripisanim ob rojstvu in lastno spolno identiteto, a se ne identificirajo specifično kot transspolne osebe.

³ Organizacije, kolektivi in posameznice_ki, ki delajo v področjih človekovih pravic, feminizma, LGTB+ in presečnih tem, mladinskega dela, socialnega dela, izobraževanja in (alternativne) kulture.

⁴ Delavke_ci v področju zdravstva, izobraževanja in ponudbe komercialnih storitev oz. vseh področij, relevantnih za izboljšanje položaja, zaščite in priložnosti za trans* osebe v Sloveniji.

Glavne dejavnosti zavoda po področjih dela so

- (1) **zagovorništvo** – zavzemanje za ureditev položaja trans* oseb v Sloveniji skozi dialog z odločevalci_kami, opolnomočanje pripadnic_kov skupnosti z znanjem in orodji, članstvom in aktivno participacijo v lokalnih in mednarodnih aktivističnih koalicijah in delovnih skupinah ter notranjimi sistemi monitoringa za pridobivanje podatkov o realnem stanju;
- (2) **socialno varstvo** – psihosocialno svetovanje in medvrstniška podpora, podporne in pogovorne skupine, drop-in center in spletna pogovorna storitev, individualna podpora pri interakcijah z zdravstvenimi in uradnimi institucijami;
- (3) **izobraževanje**, informiranje in osveščanje – izobraževalni dogodki in posamezna izobraževanja; tekoča ponudba predavanj in delavnic za zainteresirane organizacije, izdaja publikacij in izvedba raziskav, projekti večanja prepoznavnosti transspolnih oseb in spletne kampanje;
- (4) **gradnja skupnosti in ustvarjanje skupnostnih virov**, vključujoč sistematiziran program usposabljanja in opolnomočanja prostovoljk_cev, proaktivno kolaboracijo in izvedbo vsebinsko relevantnih projektov.

Zavod TransAkcija je bil ustanovljen 30. 7. 2015 in uradno registriran kot zavod 20. 8. 2015.

Do 31. 12. 2023 je bilo v zavodu zaposlenih 6 oseb: na delovnem mestu direktorja_ice Linn Julian Koletnik od 1. 9. 2015 do 30. 9. 2022, Teja Bakše od 1. 9. 2022 do 31. 3. 2023, Neža Oder od 1. 2. 2023 naprej; na mestu programskih koordinatork_jev/sodelavk_cev Evan Grm od 1. 4. 2018 do 30. 9. 2022, Lea Aymard od 1. 12. 2019 do 31. 12. 2023, Iva van Hoek od 1. 10. 2022 do 31. 3. 2023. V letu 2023 so v zavodu študentsko delo opravljale 3 osebe: Nuka Horvat od 1. 10. 2022, Jaka Šoster od 1. 6. 2023 in Benyamin Yuu Logar od 1. 6. 2023.

Dejavnosti zavoda TransAkcija v letu 2023

Podatki o zavodu in pravni akti

Zavod je v letu 2023 izvedel spremembo Akta o ustanovitvi, v katerem se sedež zavoda spremeni tako, da se glasi "Ljubljana". Zavod je v letu 2023 izvedel spremembo poslovnega naslova zavoda iz naslova "Vodnikova 8, Ljubljana" v "Endliherjeva 10, Ljubljana".

Financiranje zavoda in projektno financiranje

Zavod je v letu 2023 prejel splošno financiranje s strani organizacij MamaCash, Astraea Lesbian Foundation in International Trans Fund. Zavod je v letu 2023 izvajal projekte, financirane s strani Mestne občine Ljubljana (Urad za mladino, Socialno varstvo in varovanje zdravja), Evropske solidarnostne enote ter organizacij ILGA Europe in IGLYO.

Razvoj internih kapacitet

Zavod je v letu 2023 koristil storitve pravne pomoči, mediacije, supervizije in razvoja kapacitet v obsegu 1% skupnih letnih odhodkov.

Zavod je v okviru razvoja kapacitet v letu 2023 dosegel sledeče uspehe: pridobitev Znaka kakovosti ESE, pridobitev 14 novih prostovoljk_cev, razvoj 3-letne programske strategije, razvoj komunikacijske strategije (v okviru projekta ILGA) in nove grafične podobe zavoda (v okviru projekta IGLYO), nadgradnja sistema monitoringa transfobne diskriminacije v Sloveniji in razvoj sistema monitoringa medijskega poročanja o transspolnosti v Sloveniji.

Zavod je v letu 2023 vzpostavil program "Odprta pisarna" po mentorskem modelu za usposabljanje in izobraževanje prostovoljk_cev, dostopnega v kapacitetah 1 termina po 4 ure tedensko ter do 31. 12. 2023 izvedel 18 izvedb v terminih 27. 7., 3. 8., 17. 8., 24. 8., 31. 8., 7. 9., 14. 9., 21. 9., 28. 9., 5. 10., 12. 10., 19. 10., 2. 11., 23. 11., 30. 11., 7. 12., 14. 12., 21. 12.

Zavod je v letu 2023 vzpostavil program "Prostor" po mentorskem modelu za razvoj kapacitet prostovoljk_cev za samostojno organizacijo aktivnosti in v okviru programa organiziral 5 dogodkov, ki so jih lansirali_e, producirali_e in izvajali_e prostovoljke_ci v terminih 3. 8., 23. 8., 2. 10., 7. 12., 18. 12.

Sodelovanja, mreže in članstva

Zavod je v letu 2023 ohranil aktivna članstva v mrežah ILGA Europe, IGLYO, ERA in TGEU. Zavod se je v letu 2023 uspešno včlanil v EL*C – European Lesbian* Conference, kjer je pridobil tudi financiranje za projekt v letu 2024.

Zavod je na lokalni ravni v kontinuirani kolaboraciji sodeloval v skupini NVO za delo z Interdisciplinarnim konzilijem za potrditev spolne identitete in bil proaktivno vključen v raznolike koalicije in delovne skupine za zagovorništvo človekovih pravic trans* in LGBT+ oseb v Sloveniji. Zavod se je v letu 2023 uspešno povezal v programska sodelovanja z 8 novimi organizacijami oz. kolektivi.

Monitoring, zastopništvo, zagovorništvo, razvoj pravic

Zavod je v letu 2023 izvajal sistem monitoringa transfobne diskriminacije in do 31. 12. 2023 analiziral 156 zabeleženih situacij; ter sistem monitoringa medijskega poročanja o transspolnosti v Sloveniji in do 31. 12. 2023 analiziral 343 medijskih prispevkov.

Zavod je v letu 2023 izvedel 13 nastopov izobraževalne in/ali zastopniške narave, med njimi na Pedagoškem posvetu (Mirovni inštitut, Ljubljana, 24. 1.); Protestu ob 8. marcu (Iskra, Ljubljana, 8. 3.); Konferenci o regulaciji spolnega dela na Hrvaškem (Zagreb, 15. 3.); Izobraževalnem srečanju (ModiBodi, 16. 4.); Projekciji filma in pogovoru, (Zagreb, 22. 5.); Okrogli mizi FVG (Pordenone, 4. 6.); Izobraževanju "Črno na belem" (Ustanova, 15. 6.) IGLYO Activist Academy 2023 (9.-16. 7.); Izobraževanju za DrogArt (Ljubljana, 20. 10.); Konferenci ILGA Europe (tudi kot lokalna partnerska organizacija, Ljubljana, 24.-26. 10.); Projekciji filma in pogovoru (Festival LGBT filma, 4. 12.); EL*C Generalni skupščini in glasovanju (EL*C, 10. 12.); Konferenci Visible Voices (EL*C, 11. 12.).

Zavod je v letu 2023 sodeloval na 13 zagovorniških nastopih, srečanjih in sejah, med njimi s strokovnimi javnostmi in odločevalkami_c: Interdisciplinarn konzilijem za potrditev spolne identitete, Ministrstvom za notranje zadeve, Komisijo za peticije, človekove pravice in enake možnosti, Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Zagovornikom načela enakosti, Varuhom človekovih pravic ter s predstavniki_cami mednarodnih trans* NVO v okviru konference ILGA Europe za razvoj človekovih pravic transspolnih oseb v EU.

Med splošnimi zagovorniški dosežki zavoda v letu 2023 so tudi (1) soorganizacija panela na temo Nacionalne LGBT+ strategije v okviru konference ILGA Europe, (2) ustanovitev delovne skupine "trans pravice" za usposabljanje prostovoljk_cev, zainteresiranih za zagovorniške aktivnosti, (3) zagon projekta "digitalna trans* info točka" za lansiranje v letu 2024.

(Psihosocialna) pomoč in podpora

Zavod je v letu 2023 izvedel 108 psihosocialnih in medvrstniških individualnih svetovanj v živo ali prek spleta na podlagi vnaprej dogovorjenega termina.

Zavod je v letu 2023 izvedel 21 podpornih in/ali pogovornih skupin v terminih v živo 11. 1., 8. 2. 8. 3., 5. 4., 10. 5., 7. 6., 5. 7., 19. 7., 19. 8., 27. 9., 18. 10, 29. 11. ter preko spleta 25. 1., 22. 2., 22. 3., 19. 4., 24. 5., 21. 6., 4. 10., 15. 11., 6. 12.

Zavod je v letu 2023 izvedel 46 izvedb "Placa zate", programa po modelu drop-in center, dostopnega v kapacitetah 1 termina po 4 ure tedensko v terminih 6. 1., 13. 1., 20. 1., 27. 1., 3. 2., 10. 2., 17. 2., 24. 2., 3. 3., 10. 3., 17. 3., 24. 3., 31. 3., 7. 4., 14. 4., 21. 4., 5. 5., 12. 5., 19. 5., 26. 5., 2. 6., 9. 6., 16. 6., 23. 6., 30. 6., 7. 7., 14. 7., 21. 7., 28. 7., 4. 8., 18. 8., 25. 8., 1. 9., 8. 9., 15. 9., 29. 9., 6. 10., 13. 10., 20. 10., 10. 11., 17. 11., 24. 11., 1. 12., 8. 12., 15. 12., 22. 12.

Zavod je v letu 2023 izvedel 46 izvedb "TransChata", pogovorne storitve, dostopne v kapacitetah 1 termina po 4 ure tedensko v terminih 6. 1., 13. 1., 20. 1., 27. 1., 3. 2., 10. 2., 17. 2., 24. 2., 3. 3., 10. 3., 17. 3., 24. 3., 31. 3., 7. 4., 14. 4., 21. 4., 5. 5., 12. 5., 19. 5., 26. 5., 2. 6., 9. 6., 16. 6., 23. 6., 30. 6., 7. 7., 14. 7., 21. 7., 28. 7., 4. 8., 18. 8., 25. 8., 1. 9., 8. 9., 15. 9., 29. 9., 6. 10., 13. 10., 20. 10., 10. 11., 17. 11., 24. 11., 1. 12., 8. 12., 15. 12., 22. 12.

Zavod je v letu 2023 izvedel 6 izvedb uličnega dela v kolaboraciji z Združenjem DrogArt v kapacitetah 1 termina mesečno v terminih 27. 1., 21. 4., 19. 5., 9. 6., 7. 7., 13. 10. ter 2 skupinskih sestankov mladinskih delavcev in 1 izobraževanja o transspolnosti za ekipo DrogArt (v okviru projekta MOL: "aKvirnosti").

Solidarnostne sheme

Zavod je v letu 2023 izvajal program "Binder shema" po modelu solidarnostne sheme za dostop do varnih binderjev za trans* in cis-nenormativne osebe. V obdobju med 1. 1. in 31. 12. 2023 je zavod v partnerstvu s podjetjema GC2B in Spectrum Outfitters pridobil 103 nove binderje. Od teh je zavod v letu 2023 zagotovil binder skupno 85 osebam preko solidarnostne sheme.

Zavod je v letu 2023 ob festivalu Parada ponosa izvajal tudi pilotni program "Shema za zastave" po modelu solidarnostne sheme in nakupa odgovorne_ga potrošnice_ka, preko katere je zavod omogočil dostop do LGBT+ zastave 32 osebam.

Skupnostni dogodki in aktivnosti

Zavod je v letu 2023 izvajal projekt "aKvirnosti" (MOL) za promocijo telesnega in duševnega zdravja LGBT+ mladih v Mestni občini Ljubljana. V okviru projekta so bili izvedeni dogodki⁵: "Družabni večer s puzzli" (16. 3.), "Feministični sprehod" (Tivoli, 25. 3.), "Lov na zaklad" (15. 4.), "Umetniška trans delavnica" (26. 4.), "Opazovanje ptic s trans poznavalcem_ko" (Tivoli, 13. 5.), "Decentralizirajmo pomoč" (v sodelovanju z zavodom Koroška Pride, Knjižnica Ksaverja Meška, Slovenj Gradec, 17. 5.), "LGBTIQ+ piknik in odbojka" (RIC Sava, 25. 6.), "Decentralizirajmo pomoč" (v sodelovanju z MKC Maribor, 11. 7.), "Trans telesa poleti – pogovorna skupina" (19. 7.), "Plac zate v Tivoliju" (Tivoli, 28. 7.), "Trans plavanje" (Kamnolom Pleše, 26. 8.), "Plac zate: skejtanje in rolanje" (Tivoli, 29. 9.).

Zavod je v letu 2023 izvajal projekt "Trans and Loud" (ILGA Europe) za opolnomočenje trans* aktivistk_ov in osveščanje javnosti o trans* tematikah. V okviru projekta so bili izvedeni dogodki: "Delavnica pripovedovanja zgodb" (29. 6.), "Delavnica zin x mailart" (Maribor, 22.–24. 9.), "Delavnica trans sloganov in zgodb" (12. 10.).

Zavod je v letu 2023 izvajal projekt "Trans artivizem" (EU) za dvig ozaveščenosti v skupnosti(h), aktivno participacijo LGBT+ mladih in artivizem skozi kulturno in umetniško ustvarjanje. V okviru projekta je bil izveden "Trans tabor" (Maribor, 22.–24. 9.), kjer je bilo v 3 dneh organiziranih 10 raznolikih delavnic in drugih aktivnosti za udeležence; posebna izvedba "Trans umetniške delavnice" (23.–24. 9.), ki se je izvedla v okviru tabora, ter razstava "Iz(v)idi", ki je bila organizirana v sklopu festivala "TransFormacije X".

Zavod je v letu 2023 izvajal program "Prostor" za dvig kapacitet prostovoljk_cev, v okviru katerega je izvedel naslednje dogodke: "Kvačkanje 101" (3. 8.), "Osnove in nadgradnja znakovnega jezika" (23. 8.), "Kvačkanje 101 in nadgradnja" (2. 10.), "Kvačkanje s Sunnyjem in Niko" (7. 12.), "Praznična pekarija" (18. 12.). Zavod je v letu 2023 izvedel 2 zaprta interna dogodka za prostovoljke_ce zavoda: "Srečanje v Tivoliju" (v okviru projekta IGLYO Synchronized Voices, Tivoli, 5. 7.) in "Praznični zaključek" (22. 12.).

Zavod je v letu 2023 (so)organiziral še sledeče dogodke: "O človekovih pravicah z Amnesty International" (v sodelovanju z Amnesty International Slovenija, na spletu, 9. 2.), "Praznovanje kvir ljubezni skozi umetnost" (14. 2.), "Druženje interspolnih oseb in prijateljic_ev" (v sodelovanju z Legebitro, DIH in Amnesty International Slovenije, MC Legebitra, 1. 6.), "Na prajd s TransAkcijo" (udeležba dogodka Društvo Parada ponosa "Parada ponosa", Metelkova mesto, 17. 6.), "Novinarska konferenca Vemo, kdo smo" (pred MNZ, 17. 6.), "Delavnica: anarhija odnosov" (13. 9.), "Anhell69 – projekcija in pogovor" (4. 12.) ter 3 izvedbe novega programa "Bralni klub" (6. 9., 10. 10. in 17. 10.).

Zavod je v letu 2023 (so)organiziral skupno 43 skupnostnih dogodkov.

⁵ V kolikor ni specificirano drugače, se dogodki odvijajo v prostorih zavoda na Trgu prekomorskih brigad 1, Ljubljana.

Informiranje, osveščanje in izobraževanje javnosti

Zavod je v letu 2023 med 1. 11. in 1. 12. 2023 izvedel festival "TransFormacije X" z naslovom "Na koncu jezika", v okviru katerega se je osredotočal na teme vključujočega in spolno občutljivega jezika. V okviru festivala je zavod organiziral 8 javnih dogodkov: Otvoritev festivala (v okviru projekta IGLYO "Synchronized Voices", Pritličje, 3. 11.), fokusno skupino "Jezikanje" (v sodelovanju z Društvom ŠKUC, Klub Tiffany, 7. 11.), delavnico "Spol in sporočanje" (v sodelovanju z Društvom ŠKUC, Klub Tiffany, 9. 11.), pogovor "Trans in kvir stripi" (v sodelovanju s Stripburgerjem/Festivalom Tinta, Kino Šiška, 14. 11.), delavnico "Glas" (na spletu, 16. 11.), osrednjo konferenco "Transmisija X" s paneloma (i) "Jezik kot orodje in pravica" ter "Jezik v teoriji in praksi" (Pritličje, 22. 11.) in zaključno zabavo "Zalizanka" (v sodelovanju z Ustanovo in Rejv utopijo, Klub Gromka, 1. 12.). V okviru festivala je zavod produciral tudi skupinsko razstavo "Iz(v)idi" na temo neustrezne rabe jezika zdravstvenih institucij s trans* osebami, v kateri so sodelovale_i 4 trans* umetnice_ki s skupno 11 deli, ki so bila razstavljena v Pritličju (Ljubljana) med 1. 11. 2023 in 30. 11. 2023 (v okviru projekta "Trans artivizem"). V okviru vsebinske okrepitve festivala in spletne promocije relevantnih vsebin je zavod produciral tudi 1 skupinsko izvedbo aktivistično-umetniškega programa "Transbitnost" (platformizacija mladih trans* umetnic_kov za dvig vidnosti in osveščanje), 3 izvedbe kolumnističnega programa "Transpektive" (prispevki trans* oseb o lastnih izkušnjah za dvig osveščenosti in senzibilizacijo javnosti) in 5 izvedb vsebinsko-izobraževalnega programa "Transmediale" (za izobraževanje strokovnih, sorodnih in lastnih javnosti o relevantnih tematikah in dogajanjih).

Skupno je zavod v letu 2023 produciral 5 izvedb programa "Transmediale", 7 izvedb programa "Transpektive", 12 izvedb programa "Transbitnost" in 6 izvedb programa "Takeovers" za dvigovanje vidnosti prostovoljkam_cem, ki delujejo v zavodu.

Osveščevalna kampanja o temah transspolnosti in presečnih temah sicer poteka neprekinjeno, primarni mediji, ki jih zavod uporablja v ta namen, pa so spletna stran ter socialna omrežja Linktree, Facebook in Instagram. Publikacije se objavljajo na platformi Yumpu. Ob sprotnem osveščanju skupnosti in drugih javnosti o relevantnih tematikah pa je zavod v letu 2023 izvedel 5 večjih kampanj: kampanjo "Vemo, kdo smo" (v sodelovanju z 18 NVO iz področja človekovih pravic, 17. 6. 2023), s katero je skupina NVO v Sloveniji pozvala Ministrstvo za notranje zadeve h korekciji problematičnega Pravilnika o izvrševanju zakona o matičnem registru; kampanjo "Med resnico in medijsko realnostjo" (13. 11. 2023), s katero je zavod lansiral prvo delno poročilo medijskega poročanja o transspolnosti v Sloveniji in pozval k izboljšanju statistike; kampanjo "Niti en_a več" (20. 11. 2023), s katero je zavod obeležil dneva spomina na žrtve transfobije lansiral vprašalnik za beleženje transfobne diskriminacije in serijo podpornih vsebin in orodij za trans* osebe v Sloveniji; ter tematska tedna na temi nebinarnosti (julij 2023) in nemonogamije (avgust 2023).

Pojavljanje v medijih

Zavod je bil v letu 2023 zastopan v medijskih prispevkih: "O transspolnosti z Leo Aymard" (Radio Agora, 14. 1.), "Kako dolgo še?" (Mladina, 3. 2.), "Usaka rwža jma trn" (Radio Študent, 8. 3.), "Nasilje, ki se izvaja nad ženskami, je naš skupni problem" (Mladina, 8. 3.), "Normalnost v družbi so definirali beli cis hetero moški" (Mladina, 10. 3.), "Interview with Lea Aymard" (Heroines Blog, 11. 5.), "Mesec ponosa – boj za naše pravice proti nasilju" (25minuti Blog, 12. 6.), "V bistvu je ta poklic zelo nežen do mojega telesa" (Radio Študent, 18. 6.), "Vemo, kdo smo" (Mladina, 23. 6.), "Brez vozla na koncu jezika" (Radio Študent, 14. 11.), "Razlita Tinta x TransAkcija: KVIR IN TRANS STRIPI" (posnetek pogovora, Tinta, 14. 11.).